

**Rekenkamercommissie
Wassenaar
Voorschoten
Oegstgeest**

Onderzoeksopzet exploitatie zwembaden

**Wassenaar
Voorschoten
Oegstgeest**

Inhoudsopgave:

1. Aanleiding en doelstelling onderzoek.....	3
2. Probleemstelling en onderzoeksvragen.....	3
3. Afbakening werkzaamheden.....	5
4. Werkwijze.....	5
5. Ambtelijke en Bestuurlijke reactie.....	6
6. Kosten van het onderzoek.....	6
7. Planning werkzaamheden.....	6

1. Aanleiding en doelstelling onderzoek

In de vergadering van 9 februari 2006 van de Rekenkamercommissie Wassenaar, Voorschoten en Oegstgeest (hierna RKC) is besloten een onderzoek in te stellen naar de exploitatie van de zwembaden in de gemeente Wassenaar, Voorschoten en Oegstgeest. Deze gemeenten beschikken alle drie over een gemeentelijk zwembad waarvan de exploitatie is uitbesteed aan vennootschappen die onderdeel uitmaken van Sportfondsen Nederland NV. Een zwembad wordt veelal gezien als een belangrijke voorziening voor de inwoners van een gemeente en de exploitatie van een gemeentelijk zwembad drukt relatief zwaar op de gemeentelijke begroting. Daarom zijn veel gemeenten de afgelopen decennia op zoek gegaan naar een professionele partij die een zwembad optimaal laat renderen. Dat neemt echter niet weg dat de gemeente eindverantwoordelijk blijft voor de belangen voor de inwoners (beschikbaarheid, bereikbaarheid, tarieven enz.) en de totale exploitatie (op korte en lange termijn).

De gemeenten Wassenaar, Voorschoten en Oegstgeest maken door middel van huur-en exploitatieovereenkomsten afspraken met de exploitant van de zwembaden. Deze afspraken betreffen de wijze waarop de exploitatie wordt gevoerd, de exploitatiebijdrage van de gemeente en de huur van de gemeentelijke zwemaccommodatie.

Met het onderzoek naar de exploitatie van de zwembaden wil de RKC inzicht verkrijgen of de beleids-en beheersmatige uitgangspunten van de gemeenten voor de exploitatie van het zwembad worden gerealiseerd. De RKC wil met het onderzoek inzicht verkrijgen in welke mate de gemeentelijke bijdragen voor de exploitatie van de zwembaden doelmatig en doeltreffend worden aangewend. De RKC verwacht tenslotte dat het te verkrijgen inzicht van nut kan zijn voor toekomstige bestuurlijke besluiten en evaluaties op het gebied van het exploiteren van gemeentelijke zwembaden.

Doelstelling:

Het doel van dit onderzoek is inzicht te verkrijgen in het doelmatig en doeltreffend exploiteren van de zwembaden in de gemeenten Wassenaar, Voorschoten en Oegstgeest en te bevorderen dat het te verkrijgen inzicht van nut is voor toekomstige bestuurlijke besluiten en evaluaties op het gebied van het exploiteren van gemeentelijke zwembaden.

Op het onderzoek is het onderzoeksprotocol van toepassing.

2. Probleemstelling en onderzoeksvragen

De probleemstelling is:

Worden de gemeentelijke bijdragen van de gemeenten voor het exploiteren van de gemeentelijke zwembaden in de huidige aanpak doelmatig en doeltreffend aangewend en op welke wijze verzekeren de gemeenten zich daarvan?

De onderzoeksvragen zijn:

1. In welke mate worden de gemeentelijke bijdragen doelmatig worden aangewend?
2. In welke mate worden de gemeentelijke bijdragen doeltreffend worden aangewend?
3. Op welke wijze verzekeren de gemeenten zich dat de gemeentelijke bijdragen doelmatig en doeltreffend worden aangewend?

Ad.1 Doelmatigheid heeft betrekking op de vraag hoe de kosten (onder andere de gemeentelijke bijdrage) en de baten (de geleverde prestaties) zich tot elkaar verhouden.

Criteria voor de beoordeling van de doelmatigheid zijn onder andere:

1. de mate waarin de gemeenten prestatiedoelstellingen in het kader van de exploitatie van de gemeentelijke zwembaden heeft geformuleerd teneinde de beleidsmatige uitgangspunten te kunnen realiseren;
2. de mate waarin inzicht bestaat in en gestuurd wordt op de uitvoering van de exploitatie door de exploitant, onder meer blijkend uit de begroting, jaarrekening, accountantsverklaring en managementletters.

Vraagstukken die hierbij een rol spelen richten zich op, onder meer, in welke mate :

1. de gemeentelijke bijdrage zich verhoudt ten opzichte van bijdragen andere gemeenten (benchmark);
2. er prestatie-indicatoren en kengetallen voorhanden zijn waarop kan worden gestuurd en verantwoording kan worden afgelegd;
3. (financiële) risico's zijn afgedekt;
4. onverwachte tegenvallers naar voren kunnen komen, bijvoorbeeld groot onderhoud op langer termijn;
5. het voor de gemeenteraden inzichtelijk is (transparant) op welke wijze het zwembad de gemeentelijke begrotingen belast. Bijvoorbeeld subsidiering sportverenigingen en schoolzwemmen);
6. de financiering van éénmalige investeringen, gericht op verbetering of uitbreiding van het voorzieningenniveau, is geregeld.

Ad 2 Doeltreffendheid betreft de vraag of (mede) door de gemeentelijke bijdrage de beleidsmatige uitgangspunten van de gemeenten ten aanzien van de exploitatie van de zwembaden zijn gerealiseerd. De RKC gaat bij dit onderzoek ervan uit dat het niet alleen gaat om de constatering of de doelen van beleid (in vorm van product en prestaties) zijn bereikt maar ook of de beoogde maatschappelijke effecten tot stand komen (of zijn gekomen), de zogenaamde outcome. De RKC is van mening dat het voor een gemeente niet alleen belangrijk is te weten wanneer en hoe laat het zwembad is geopend, hoeveel kinderen schoolzwemmen, hoeveel bezoekers enz., maar ook wat de effecten zijn, zoals bijvoorbeeld het beleid ten aanzien van het stimuleren van jongeren en senioren deel te nemen aan sport en recreatie, vitaliteit, gezondheid, bevorderen zwemonderwijs ter voorkoming ongelukken enz.

Criteria ter beoordeling van de doeltreffendheid zijn onder meer:

1. de mate waarin sprake is van een doelformulering: expliciet benoemde producten, prestaties en effecten, zoveel mogelijk in concrete en kwantitatieve termen, met een aanduiding van de verantwoordelijke actoren en aandacht voor de haalbaarheid en termijnen waarbinnen de doelen gerealiseerd dienen te worden;

2. de mate waarin er sprake is van een logische koppeling tussen doelen, producten, prestaties en effecten;
3. de mate waarin evaluatiecriteria voor doelbereiking zijn geformuleerd;
4. de mate waarin inzicht bestaat in doelbereiking en doeltreffendheid;
5. de mate waarin gebruik wordt gemaakt van evaluaties.

3. Afbakening werkzaamheden

Het streven is het rapport in mei 2007 gereed te hebben. De voorbereidingswerkzaamheden van dit onderzoek worden uitgevoerd door de RKC. Vanwege de aard en het karakter van het onderzoek wordt externe ondersteuning noodzakelijk geacht. De begeleiding van de externe ondersteuning wordt uitgevoerd door de leden en de secretaris van de RKC.

Het onderzoek beperkt zich tot de drie gemeentelijke zwembaden in Wassenaar, Voorschoten en Oegstgeest. De omvang van het onderzoek kan tevens afhangen van de looptijd van de exploitatieovereenkomsten.

De RKC heeft kennis genomen van het onderzoek van het college van Burgemeester en wethouders van de gemeente Oegstgeest naar het toekomstperspectief van het zwembad Poelmeer in de gemeente Oegstgeest. Daar waar nodig vindt afstemming met de gemeente Oegstgeest plaats met betrekking tot het onderzoek van de RKC.

4. Werkwijze

Na vaststelling van de onderzoeksopzet wordt deze ter kennisneming verzonden aan de gemeenteraden, de colleges van burgemeester en wethouders en de gemeentesecretarissen van Wassenaar, Voorschoten en Oegstgeest. Vanuit de gemeenten kan naar de RKC worden gereageerd indien zij van oordeel zijn dat specifieke zaken in de onderzoeksopzet onderbelicht zijn en wel relevant .

Bij dit onderzoek vindt externe ondersteuning plaats. De voorwaarden voor deze externe ondersteuning zijn conform het onderzoeksprotocol. (onder andere: tenminste twee offertes en geen belangenverstrengeling). De volgende documenten, voor zover beschikbaar, betreft de RKC bij het onderzoek:

- Beleidsnotities t.a.v. sport en recreatie (waaronder geformuleerde doelstellingen ten aanzien van zwembaden;
- Visie op de toekomst met betrekking tot de zwembaden;
- Bestaande exploitatieovereenkomsten;
- Bestaande huurovereenkomsten;
- Begrotingen, jaarrekeningen en jaarverslagen;
- Meerjaren onderhoudsplannen;
- (Meerjaren) Investeringsprogramma's;
- Informatie inzake de juridische (beheer-)structuur en toezichtrollen;
- Indien onderdeel uitmakend van het zwembad overige exploitaties zoals bijv. de (ver-) huur van fitnessruimtes, e.d.;
- Overeenkomsten t.a.v. de subsidiëring van activiteiten door bijv. scholen en verenigingen die gebruik maken van het zwembad;

- Programma- en productbegrotingen gemeente, onderdelen die betrekking hebben op de zwembaden;
- Externe documentatie ten aanzien van normen die van toepassing zijn, onder andere benchmarkgegevens.

5. Ambtelijke en Bestuurlijke reactie

Voor het definitief uitbrengen van het rapport wordt het (concept)rapport aan de gemeenten voor een ambtelijke en bestuurlijke reactie voorgelegd

6. Kosten onderzoek

Voor de kosten van dit onderzoek wordt door de RKC, na het uitbrengen van de offertes van de externe ondersteuning, een begroting opgemaakt en getoetst aan de voor de RKC beschikbare middelen.

7. Planning werkzaamheden

Planning onderzoek zwembaden	Uiterlijke datum
Vorbereidende werkzaamheden	16 november 2006
Concept–Onderzoeksopzet gereed	12 november 2006
Bespreking onderzoeksopzet en verdeling werk	16 november 2006
Bekendmaking onderzoek aan gemeenteraden, colleges en gemeentesecretaris (schriftelijk)	20 november 2006
Overleg gemeentesecretaris m.b.t onderzoek	1 december 2006
Opdrachtverlening en selecteren externe ondersteuning	15 december 2006
Onderzoek	Januari en februari 2007
Bespreking eerste uitkomsten onderzoek	1 maart 2007
Concept rapport gereed	1 april 2007
Ambtelijke reactie gemeenten	15 april 2007
Bestuurlijke reactie gemeenten	1 mei 2007
Concept onderzoek vaststellen RKC	15 mei 2007
Bekendmaking en verzenden rapport naar raden	15 mei 2007
Overleg gemeenteraden uitvoering aanbevelingen en bevindingen RKC	Mei/juni 2007
Evaluatie onderzoek	September 2007